

Folketinget — Europaudvalget

Christiansborg, den 23. juni 2006

Europaudvalgets sekretariat

Til

udvalgets medlemmer og stedfortrædere

Referat af åbent samråd i Europaudvalget om Tyrkiet og Muhammedtegningerne

Hermed omdeles referat af åbent samråd i Europaudvalget fredag den 9. juni 2006 med udenrigsministeren vedr. samrådsspørgsmål N om Tyrkiet og Muhammedtegningerne.

Med venlig hilsen

Peter Riis

Punkt 1. Åbent samråd med udenrigsministeren vedr. samrådsspørgsmål N vedr. Tyrkiet og Muhammed-tegningerne

Alm. del (05) – samrådsspørgsmål N (vedlagt)

Samrådsspørgsmål N havde følgende ordlyd:

”Udenrigsministeren bedes forholde sig til, at den tyrkiske premierminister i Morgenavisen Jyllands-Posten den 4. februar med henvisning til Jyllands-Postens tegninger af Muhammed erklærer, at ”der bør være en begrænsning af pressefriheden”, og i den forbindelse oplyse, om en sådan udmelding gavner eller forværrer Tyrkiets muligheder for optagelse i EU”.

Morten Messerschmidt begrundede samrådsspørgsmålet. Dansk Folkeparti havde fulgt, hvordan Tyrkiet havde opført sig på en besynderlig måde – som ansøgerland betragtet; når man så det som et muslimsk land, kunne man bedre forstå det. Han ville gerne høre udenrigsministerens holdning til, at den tyrkiske premierminister mente, der burde lægges yderligere begrænsninger på pressefriheden i EU, sådan at man ikke kunne opleve forhånelser af religioner. Det mente han og hans parti var en tilsidesættelse af nogle af de helt basale kriterier for den vestlige verden, hvorfor han gerne ville vide, om udenrigsministeren ikke var enig i, at det var en afgørende brist i forudsætningerne for, at Tyrkiet kunne blive medlem.

Udenrigsministeren: Nu bliver der jo sagt meget af regeringer og af forskellige ministre. Artiklen i Jyllands-Posten den 4. februar blev bragt, da tegningesagen var på sit højeste. Vi kan nu konstatere, at det heldigvis er lykkedes Danmark – også takket være den solide internationale opbakning, vi fik opbygget – at få situationen stabiliseret og næsten normaliseret. Men regeringen arbejder fortsat aktivt på at normalisere og forbedre forholdet mellem Danmark og den muslimske verden.

Jeg kan godt sige til Morten Messerschmidt, at grundlæggende bryder jeg mig ikke om at skulle forholde mig til et enkelt løsrevet citat fra den tyrkiske premierminister omkring tegningesagen. Men jeg kan sige, at regeringen naturligvis ikke er enig i de udtalelser om, at ytringsfriheden skal begrænses, som Jyllands-Posten citerer premierminister Erdogan for. Jeg hæfter mig samtidig ved, at Erdogan den 5. februar i en fælles kronik i Herald Tribune sammen med den spanske premierminister Zapatero anslog en forsonlig linje i forhold til tegningekrisen og opfordrede til, at man undgik, at krisen udviklede sig til et civilisationernes sammenstød. De pegede samtidig på behovet for at bygge bro mellem forskellige kulturer og religioner. Og den 11. februar skrev min tyrkiske kollega Gül og Tysklands udenrigsminister Steinmeier en fælles artikel i Bild Zeitung, hvor de frem-

hævede de muligheder, Tyrkiet som muslimsk land med en europæisk forankring har for at spille en vigtig rolle.

Erdogan og Zapatero foreslog endvidere i deres artikel, at man benyttede "Alliance of Civilizations"-initiativet, som Spanien, Tyrkiet og FN's generalsekretær er drivende kræfter bag, til at genoprette dialogen mellem den muslimske verden og Europa. Det var et konstruktivt forslag, som vi fra dansk side har fulgt op på. Samarbejdet stemmer godt overens med danske ønsker om at styrke den konstruktive dialog med den muslimske verden, som vi jo også søger fremmet gennem det arabiske initiativ. Det blev som bekendt vedtaget med alle stemmer i Folketinget – minus Enhedslisten.

Tyrkiets aktive rolle i bestræbelserne på at fremme dialog og forsoning mellem Europa og den muslimske verden fremgik ligeledes af den fælles erklæring fra den tyrkiske udenrigsminister Gül og udenrigsministeren fra det østrigske formandskab – Plassnik – den 9. februar og Güls deltagelse i det uformelle udenrigsministermøde i Salzburg den 11. marts.

Tegningesagen rokker under alle omstændigheder ikke ved forhandlingerne med Tyrkiet om medlemskab af EU, som blev indledt den 3. oktober 2005. Grundlaget for forhandlingerne er de såkaldte Københavnskriterier samt en opstrammet og forsvarlig forhandlingsramme som fastlagt af Rådet. Rammen gør det klart, at Tyrkiet skal fastholde reformsproet og styrke gennemførelsen af reformerne. Der er bl.a. indbygget mulighed for at afbryde forhandlingerne ved grov og vedvarende overtrædelse af principperne om frihed, demokrati og respekt for menneskerettighederne samt de grundlæggende frihedsrettigheder.

Tyrkiet skal nu vise, at det kan leve op til Københavnskriterierne. Det gælder også – som Morten Messerschmidt var inde på her i dag – hvad angår ytrings- og pressefrihed. Derfor indgår disse elementer i Kommissionens løbende overvågning af udviklingen i Tyrkiet som led i EU-optagelsesforhandlingerne. Status gennemgås detaljeret i Kommissionens fremskridtsrapporter for Tyrkiet. Og respekten for ytringsfriheden vil indgå som en målestok i forhold til Tyrkiets fremskridt i EU-optagelsesforhandlingerne. Allerede på Associeringsrådsmødet i juni vil EU igen tage spørgsmålet op over for tyrkerne.

Lad mig også lige minde om, at målsætningen er tyrkisk medlemskab af EU, men at forhandlingerne er en åben proces, hvis resultat ikke er givet på forhånd, og hvor der også skal tages hensyn til EU's evne til at optage nye medlemmer – EU's såkaldte absorptionskapacitet eller optagelsesevne. Afslutningsvis kan jeg forsikre om, at regeringen fortsat vil medvirke til at sikre en stram og forsvarlig forhandlingsproces med Tyrkiet – også for så vidt angår ytringsfrihed.

Morten Messerschmidt accepterede, at der selvfølgelig ikke på forhånd var nogen given konklusion på forhandlingerne. Han forstod, at udenrigsministeren nødtigt ville kommentere løsrevne citater, men gjorde opmærksom på, at der

var en hel bunke citater, som gik på det samme. Desværre var signalet temmelig tydeligt, nemlig at den tyrkiske regering taler med to tunger: En, når man vil "please" EU, og en anden over for den tyrkiske befolkning. Derfor havde han bedt udenrigsministeren tage afstand fra, at man skal lave yderligere begrænsninger på ytringsfriheden i EU af hensyn til religiøs overtro.

Morten Messerschmidt pointerede, at den tyrkiske ambassadør havde sagt det samme i et brev, hvilket var sanktioneret af Udenrigsministeriet i Ankara. Han spurgte, om udenrigsministeren kunne forestille sig, at et sådant brev kunne være sanktioneret af et andet lands udenrigsministerium.

Svend Auken betegnede udenrigsministeren svar som meget afbalanceret og tilfredsstillende, og fandt, at Tyrkiet havde spillet en konstruktiv rolle i hele forløbet. Han måtte ikke tro, at det kun var tåberne, der var blevet gale. Svend Auken syntes, det var rigtigt at benytte lejligheden til at styrke dialogen og bygge bro. Man må leve sig ind i de andre tankesæt uden at give slip på sine egne grundlæggende holdninger. Han pegede på, at Tyrkiet i mange år havde arbejdet sammen med Danmark, og fandt ingen grund til at tage spørgsmålet om tyrkisk medlemskab op i forbindelse med Muhammedtegningerne.

Rune Lund henviste til den gode og lange debat, man havde haft i Folketingssalen om sagen, og sagde, at Enhedslistens holdning var uændret. Tyrkiet er et ansøgerland på linje med andre lande, og hvis det opfylder betingelserne, kan det blive medlem, selv om Rune Lund ikke ville anbefale tyrkerne det.

Rune Lund fandt, at det var en forskelsbehandling af Tyrkiet, når man nu talte om, at EU jo også skulle have absorptionskapacitet til at optage det.

Rune Lund fremhævede, at tyrkernes behandling af kurderne viste, at landet ikke var klar til at blive optaget i EU nu.

I forhold til debatten om det arabiske initiativ pointerede Rune Lund, at Enhedslisten står bag den vedtagelse, der var sket i Folketingssalen. Han opfattede den nye udgave af det arabiske initiativ som mindre belærende og roste, at den i højere grad tog udgangspunkt i den mellemøstlige virkelighed.

Udenrigsministeren medgav Morten Messerschmidt, at Tyrkiet givetvis taler med to tunger, når man talte til Europa og til den tyrkiske befolkning, og gentog, at den udtalelse fra Erdogan, som Jyllands-Posten havde citeret ham for, var han modstander af. Det havde han også gjort klart over for Gül i forbindelse med udenrigsministrenes møde den 9. februar, hvor han havde sagt, at der ikke bliver ændret ved de europæiske presselove. Fælleserklæringen mellem den tyrkiske udenrigsminister Gül og den tyske udenrigsminister Steinmeier havde faktisk været meget nyttig. Også i sin tale i USA havde Gül prøvet at forene respekten med landenes religiøse følelser med respekten for den europæiske opfattelse af pressefrihed. Tyrkiet havde gerne villet være "broker", hvilket Danmark ikke havde syntes var nogen god idé, og det var da heller ikke blevet til noget. Udenrigsministeren nævnte, at han flere gange under sagen havde talt med Gül og for-

søgt at få det muslimske land til at være med til at forklare befolkningen, at der er forskel på den europæiske ytringsfrihedstradition og den opfattelse, man har af religion i muslimske kredse. Han tilføjede, at han på Balkan havde haft et møde med den albanske leder, og der havde ikke været noget tvivl om, at Albanien støttede Danmark.

Udenrigsministerens bekræftede Svend Auken opfattelse af, at Tyrkiet har søgt at spille en konstruktiv rolle.

Det er en misforståelse, at Tyrkiet skulle være udsat for negativ særbehandling, når vi taler om, at EU også skal have absorptionskapacitet. Det har vi også sagt i forbindelse med de andre ansøgerlande. Og regeringen har ikke over for Folketinget lagt skjul på, hvad det vil koste at optage nye medlemmer, og hvilke økonomiske konsekvenser det vil have.

I Tyrkiet var der sket en forbedring i presse- og ytringsfriheden, selv om man selvfølgelig ikke var nået langt nok endnu.

Udenrigsministeren bekræftede i svaret til Rune Lund, at Tyrkiet ikke kan blive optaget i dag, bl.a. på grund af deres behandling af kurderne. De kan som nævnt først blive optaget, når de opfylder alle betingelserne.

Udenrigsministeren var glad for Rune Lunds opbakning af det arabiske initiativ.

Svend Auken gjorde opmærksom på, at vi også herhjemme kendte det med at tale med to tunger. F.eks. var der forskel på, hvad statsministeren sagde i arabisk fjernsyn og i Berlingske Tidende. Han advarede mod at gøre det for sort-hvidt, idet han gjorde opmærksom på, at mange mennesker mener, at det at rejse retssag mod Berlingske Tidende i den såkaldte Grevilsag også er på kant med ytringsfrihedsbestemmelsen.

Svend Auken erklærede sig fuldstændig enig med udenrigsministeren i dennes bedømmelse af, hvad der sker i Tyrkiet med hensyn til kurderne.

Morten Messerschmidt mindede om, at der p.t. er fire journalister, som står over for en sigtelse efter den reviderede tyrkiske straffelov, og kunne ikke genkende det billede, udenrigsministeren gav af, at Tyrkiet prøvede at dæmpe konflikten. Man pressede og pressede, og først når EU satte hælene i, så sagde man, at det var ikke sådan ment. I virkeligheden gjorde man alt hvad man kunne for at opildne tyrkerne mod EU. Derfor kunne Morten Messerschmidt slet ikke forstå, hvordan man kan tale om, at Tyrkiet skal være en brobygger, når den tyrkiske ambassadør i Danmark – med opbakning fra det tyrkiske udenrigsministerium – i den grad allierede sig med muslimske kredse.

Udenrigsministeren henviste til, at vi har mange år foran os, så det kurdiske problem kan nå at blive løst, hvilket også er ganske nødvendigt. Han henviste til, at Tyrkiet er i en meget vanskelig fase. En sekulær dommer er blevet dræbt, og en katolsk præst er blevet dræbt. Vi kan kun håbe, at Tyrkiet kan holde den sekulære linje.

Han mente ikke, sagen om Muhammedtegningerne hverken gavtede eller forværrede situationen, men pointerede, at pressefrihed, ytringsfrihed og mindretalsbeskyttelse skal være på plads, før Tyrkiet kan optages.